

Arnold Bregt

Het derde raamwerk

Bij het Joint Research Centrum van de Europese Unie in Ispra, Italië, werd de algemene bibliotheek opgeruimd. Buiten stond een doos met verouderde Nederlandstalige boeken. "Neem maar mee", zei de mevrouw achter de balie. Ik snuffelde wat in de doos. Veel detectives van 25 jaar oud. Ellery Queen, Sjöwall & Wahlöö, etc. Mijn oog viel op een vergeelde Aula-pocket uit 1982. "Zo ver is de wetenschap", luidde de titel van het boek. Ik bladerde door het boek. Voorin stonden nog de uitleenstempels. 7 APR. 1983 ... 11 FEB. 1993. Ik moest glimlachen. Ja, dat is waar ook, zo gebeurde dat vroeger. Stempels in het boek met de retourdatum. Ik besloot het boekje mee naar huis te nemen.

De daarop volgende dagen las ik de Aula-pocket. Een groot aantal wetenschappers in Nederland reflecteerde in een paar pagina's op de ontwikkelingen in het eigen vakgebied van de afgelopen decennia en kwamen met voorspellingen voor de komende 25 jaar. Veel wetenschapsgebieden zagen voor zichzelf een glorieuze toekomst. Binnen de natuurkunde werd voorspeld dat er aan het eind van de vorige eeuw er een theorie van alles zou zijn. Ook de politicologen zagen voor zichzelf een toekomst met sterke groei. De geschiedkundigen lieten zich niet uit over de toekomstige ontwikkelingen, maar dat past ook wel binnen de beroepsethiek van dit vakgebied. Veel van de voorspellingen zijn niet uitgekomen of toch even net iets anders gelopen dan gedacht.

Interessant is ook om te zien welke gebieden er niet genoemd worden. De informatica, bijvoorbeeld werd niet genoemd. En als er één vakgebied is dat de afgelopen jaren het functioneren van de wereld en onze werkomgeving heeft bepaald dan is het wel de informatica. Ook ons eigen vakgebied geo-

informatiekunde/geodesie stond er helaas niet in. Maar stel nu dat ze mij gevraagd zouden hebben om in een paar pagina's de hoofdontwikkelingen in ons vakgebied te beschrijven. Wat zou ik dan hebben opgeschreven? Ik bleef met deze vraag de daarop volgende dagen rondlopen. Wat zou ik nu hebben aangemerkt als onze belangrijkste bijdrage aan de mensheid...? Diverse innovaties schoten door mijn hoofd. Uiteindelijk kwam ik op 'raamwerken'. Als vakgebied hebben we de mensheid drie raamwerken gegeven. We staan nu aan het begin van de ontwikkeling van het derde raamwerk. Wat zijn die drie raamwerken?

Het eerste raamwerk is het geodetisch raamwerk. Bepaling van grootte en vorm van de aarde en de locaties hierop. De ontwikkeling van dit raamwerk is in de oudheid gestart met o.a. de bepaling van de omtrek van de aarde door Eratosthenes en belangrijk samenvattend werk van Ptolomeus. De wetenschappelijke discussie bereikte zijn hoogtepunt in de zeventiende en de achttiende eeuw met discussies over de vorm van de aarde door o.a. Newton en wetenschappelijke expedities naar Peru en Lapland voor het meten van de breedtegraad. De ontwikkeling en vooral de verfijning van dit eerste, geodetisch raamwerk gaat nog steeds door.

Als tweede raamwerk zie ik het topografische raamwerk. De aftrap voor de ontwikkeling hiervan kwam uit Frankrijk. Colbert gaf in opdracht van Lodewijk XIV in 1669 aan de Italiaan Cassini de opdracht de topografische kaart van Frankrijk te vervaardigen. Deze ontwikkeling heeft veel navolging gekregen. Veel topografische diensten zijn opgericht om het tweede raamwerk vorm te geven. De Ordnance Survey (OS) in Engeland werd bijvoorbeeld in 1791 opgericht en onze eigen

Topografische Dienst Kadaster (TDK) startte in 1815 als Topographisch Bureau, een onderdeel van het Depot-Generaal van Oorlog.

We staan nu aan het begin van het derde raamwerk. Het geo-informatisch raamwerk. Hierbij gaat het om het organiseren van de integratie tussen de ruimtelijke gegevens en de ontsluiting hiervan. De ontwikkeling van een geo-informatie-infrastructuur.

Ieder eerder raamwerk vormt het fundament voor het volgende. Daarnaast zien we bij de start van ieder raamwerk stevige belangstelling vanuit de politiek. Colbert uit Frankrijk stimuleerde bijvoorbeeld sterk het topografische raamwerk en Clinton uit de VS speelde met de "Clinton order for the development of a national spatial data infrastructure in the USA" in 1994 een belangrijke rol bij de start van het derde raamwerk. Ook zien we bij de start van ieder raamwerk een verandering van de spelers in het werkveld. Het eerste raamwerk werd en wordt vormgegeven door geodeten, bij het tweede spelen de topografen en belangrijke rol en bij het derde zien we de geo-informatici en geo-informatiekundigen opkomen.

Een mooi vakgebied dat raamwerken voor de wereld mag leveren. Wellicht iets voor een nieuwe Aula-pocket. Maar ja, de Aula wetenschappelijke reeks bestaat niet meer. Dat hadden de redacteurs van de pocket 25 jaar geleden ook niet helemaal goed voorspeld.

Arnold Bregt
Wageningen Universiteit
Centrum Geo-informatie
Reacties naar: arnold.bregt@wur.nl